

BRABANT C FONDS

Hoofdpijnen

06-05-2014

Waarom het Brabant C Fonds

De provincie stelt het Brabant C Fonds in om een impuls te geven aan de aantrekkingskracht van Brabant. Brabant wil, naast de tweede economische regio, ook de tweede culturele regio van Nederland zijn. Door te investeren in de kwaliteit van kunst en cultuur wil de provincie het leef- en vestigingsklimaat verbeteren en zo bijdragen aan de Brabantse ambitie om een Europese top kennis- en innovatieregio te zijn. Dit moet tevens het cultuursysteem van Brabant versterken.¹

De provincie wil de impuls aan kunst en cultuur geven vanuit het besef dat zij slechts een van de spelers is in dit veld. Financieel gezien zelfs een bescheiden speler. De belangrijkste spelers zitten aan de kant van het particuliere initiatief; de amateurs, de verenigingen, de organisaties en instellingen die zich bezig houden met kunst en cultuur. Daarnaast spelen bedrijfsleven en (betalende) bezoekers een belangrijke rol, zeker als het gaat om draagvlak en financiering. De overheden spelen vooral een faciliterende rol. De gemeenten ondersteunen de cultuureducatie en de amateurkunst, stellen lokaal voorzieningen ter beschikking en ondersteunen de exploitatie van festivals en andere cultuuruitingen. Het rijk ondersteunt de basisinfrastructuur op landelijk niveau, hetgeen momenteel in Brabant helaas beperkte betekenis heeft.

De provincie ondersteunt cultuureducatie en amateurkunst via Kunstbalie en de professionele kunsten via bkkc en het Kunstenplan. Hiervoor zijn middelen beschikbaar op de reguliere begroting. Daarnaast zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld om de sector impulsen te geven en om enkele instellingen tijdelijk te financieren.

Via de eerste tranche van het Investeringsprogramma van de Agenda van Brabant heeft Provinciale Staten middelen beschikbaar gesteld voor investeringen in cultuur via het project Culturele Hoofdstad. Dat was gericht op de internationale positionering en profilering van Brabant. Voor het besteden van dit geld zijn de zogenoemde Essent-criteria van toepassing. Dat betekent dat we willen investeren in bijzondere projecten van een bijzondere kwaliteit, die met incidentele ondersteuning tevens het Brabantse cultuursysteem structureel versterken.

Kunst en cultuur van internationaal niveau is in Brabant beperkt aanwezig. Incidenteel bereiken instellingen, gezelschappen of personen het niveau van internationale erkenning. Het is belangrijk voor Brabant om meer kunst en cultuur van internationaal niveau binnen haar grenzen te hebben. Amateurs/jongeren hebben dan voorbeelden en iconen waarmee zij zich kunnen identificeren. Onderwijsinstellingen functioneren dan in een klimaat waar ook de het beste en het mooiste te zien en te ervaren is. Talenten kunnen zich dan in Brabant ontwikkelen tot op het hoogste niveau, in hun eigen omgeving. Brabanders kunnen dan cultuur van de hoogste kwaliteit zien in hun eigen provincie. Bezoekers van buiten Brabant worden dan naar Brabant getrokken en bedrijven kunnen medewerkers en klanten cultuur van hoge kwaliteit bieden.

Door het instellen van het Brabant C Fonds, wil de provincie met de beschikbare middelen uit de Investeringsagenda, in lijn met de Essent-criteria, kunst en cultuur van hoge kwaliteit met internationale uitstraling mogelijk maken. Dan dragen we bij aan de versterking van het cultuursysteem.

¹ Het Brabants cultuursysteem is het geheel van disciplines in kunst en cultuur in hun onderlinge samenhang; van cultuureducatie en amateurkunst tot opleidingen en talentontwikkeling, tot werk- en ontwikkelklimaat voor professionals, tot kunst en cultuur van internationaal niveau.

Het Brabant C Fonds is een onderdeel van een innovatieve aanpak, die samen met de BrabantStad-partners is ontwikkeld. In die aanpak worden initiatiefnemers (cultuursector, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties) uitgenodigd met culturele projecten te komen waar een goed businessplan onder ligt. Daarvoor is het nodig om het veld te kennen en projecten aan te jagen zodat wordt bevorderd dat de beste projecten worden opgebracht. Die projecten worden gefinancierd door gemeenten, door derden en door het fonds. Samen vormen die partners in Brabant de Brabant C community.

Bij het Rijk, de Raad voor Cultuur en andere fondsen is zeer veel interesse voor deze Brabantse aanpak. Brabant onderscheidt zich van andere provincies door te willen investeren in kunst en cultuur. Niet omdat het aardig is, maar omdat het noodzakelijk is.

Doelen

Kunst en cultuur hebben in vele opzichten betekenis voor de samenleving; voor het vestigingsklimaat, voor innovatie, voor het leefklimaat, voor identiteit, als troost, vermaak, inkomen of hobby. Investeren in de kwaliteit van kunst en cultuur doet deze betekenissen toenemen. Bij de ambitie om een top kennis-en innovatieregio te zijn past ambitie op het terrein van kunst en cultuur. Hieruit is de missie van het Brabant C Fonds afgeleid:

Het Brabant C Fonds versterkt en vergroot het kunst- en culturaanbod van Brabant om daarmee de nationale en internationale aantrekkingskracht van Brabant te vergroten.

Het fonds is gericht op realisatie van de volgende doelen in 2020 (op het niveau van de totale portfolio van het fonds):

1. Beeldbepalende, toonaangevende kunst- en cultuurprojecten met internationale kwaliteit komen tot stand in Brabant

In de inventarisatie cultuursysteem van Brabant in 2020 scoren de lagen werkplaatsen, beroepsuitoefening en top voldoende tot goed. Brabant kent in 2020 kunst en cultuur van hoge kwaliteit met internationale uitstraling. Dit blijkt uit (internationale) rankings, uit media aandacht en uit aandacht vanuit het Rijk voor Brabant. In 2020 genieten aantoonbaar meer bezoekers van buiten Brabant van cultuur in Brabant.

2. Het portfolio van het fonds bevat een breed spectrum aan projecten met bijbehorende doelgroepen/bezoekers

De totale portfolio van projecten die door het fonds worden ondersteund, is aantrekkelijk voor een breed spectrum aan doelgroepen/bezoekers. Het zijn projecten voor en van Brabanders, bezoekers van buiten, onderwijs, bedrijven en talenten

3. Het fonds brengt via projecten culturele hotspots verspreid over Brabant mede tot bloei

Door het fonds ondersteunde projecten stimuleren de ontwikkeling van culturele hotspots in Brabant, waar bezoekers elkaar ontmoeten. Dit kunnen spoorzones zijn, waar met behulp van cultuurprojecten ontwikkeling wordt gestimuleerd, maar ook erfgoedcomplexen of cultuurplaatsen in het landelijk gebied.

4. Het fonds ondersteunt projecten die bijdragen aan de ontwikkeling en behoud van cultuurtoptalenten in Brabant

Het fonds ondersteunt projecten waarin Brabantse cultuur-toptalenten kansen krijgen zich te laten zien en ontwikkelen. In 2020 ervaren toptalenten Brabant als een "good place to be".

5. Een divers samengesteld netwerk is betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van deze cultuurprojecten

Samenwerken zit in het DNA van Brabant. De door het fonds ondersteunde projecten steunen op samenwerkende partijen uit de community: initiatiefnemers, gemeenten, bedrijven en instellingen. Het aantrekken van middelen van buiten Brabant is een pluspunt.

6. Het Brabants cultuursysteem ontwikkelt van kwetsbaar naar vitaal

De projecten die het fonds ondersteunt, versterken aantoonbaar het cultuursysteem. Behalve betekenis in zichzelf hebben de projecten ook betekenis voor andere lagen in het cultuursysteem. Projecten zijn gericht op ontwikkeling. Op het bereiken van het volgende niveau. De projecten kunnen meerjarig zijn, maar de bijdrage is nooit structureel van aard. Met de incidentele middelen van het fonds wordt structurele versterking van het systeem nagestreefd. Het fonds is gericht op ontwikkeling van talenten, programmering, gezelschappen en evenementen.

Wat is het fonds niet?

Het fonds is niet elitair, maar staat midden in de Brabantse samenleving.

Het fonds is er niet voor gebouwen en stenen, maar voor programmering.

Het fonds is er niet voor ondersteuning van de exploitatie, maar voor projecten.

Resultaten/effecten

De missie en doelen laten zich als opdracht vertalen in resultaten. Wat wordt door het fonds straks bereikt en welk effect heeft de investering op Brabant en de Brabanders.

Voor Brabant In 2020 heeft Brabant een goed aanbod van kunst- en cultuuractiviteiten met internationale kwaliteit. Dit blijkt uit (internationale) rankings, uit media aandacht en uit aandacht van het Rijk voor Brabant. Het profiel en imago van Brabant is versterkt. Brabant is de 2e culturele regio van Nederland.

Voor de Brabanders Brabanders zelf genieten volop van voorstellingen, festivals en evenementen. Meer en meer trekken ze er op uit om ook in ander Brabantse gemeenten te genieten van kunst en cultuur. Brabanders zijn trots op hun cultuurprovincie.

Voor bezoekers van buiten Brabant Er komen veel bezoekers van buiten Brabant naar Brabant om van cultuur te genieten. Zij vinden er cultuuraanbod van internationaal niveau, waar ze graag bij willen zijn. Ze vinden Brabant gastvrij, innovatief en afwisselend.

Voor de vrijetijdseconomie Cultuur heeft zich bewezen als een grote stimulans voor de vrijetijdseconomie. Bezoekers aan culturele festivals en evenementen blijven langer 'hangen' in Brabant. De samenwerking tussen de toeristische en culturele sector is toegenomen.

Voor bedrijven in Brabant Bedrijven waarderen het ondernemersklimaat in Brabant, ook vanwege cultuur. Bedrijven hebben hun personeel en relaties meer te bieden. Bedrijven kunnen participeren in cultuurprojecten in Brabant en zich zo onderscheiden. De cultuursector en het bedrijfsleven kunnen elkaar beter vinden; ze zijn onderdeel van de community.

Voor bedrijven die zich in Brabant willen vestigen Bedrijven vestigen zich graag in Brabant, onder meer vanwege het goede culturele klimaat. Het cultuuraanbod van internationaal niveau is interessant voor medewerkers van (buitenlandse) bedrijven. Bedrijven kunnen zakenpartners cultuurevenementen van internationaal niveau bieden.

Voor de cultuursector in Brabant In Brabant heeft de cultuursector ruimte om zich te ontwikkelen. De cultuursector in Brabant is gezond, creatief en ook zakelijk.

Voor talenten in Brabant In Brabant hebben talenten ruimte om zich te ontwikkelen. Talenten blijven graag langer in Brabant en dragen zo bij aan profiel en vernieuwing van Brabant.

Voor talenten van buiten Brabant Brabant staat bekend als provincie waar je moet zijn om je talent te ontwikkelen. Talenten van elders vestigen zich meer dan voorheen in Brabant.

Voor Brabantse gemeenten Gemeenten kunnen met beperkte financiële inspanning cultuur van kwalitatief goed niveau binnen de gemeente helpen vormgeven. Door te investeren in passende culturele projecten versterken gemeenten hun eigen profiel en dat van de regio.

Voor ruimtelijke ontwikkelzones Cultuur vormt een belangrijke drager voor (inmiddels behaalde successen) in de ontwikkeling van spoorzones, erfgoedcomplexen, buitengebied.

Voor de kunstvakopleidingen Brabantse opleidingen zijn populair omdat er goede verbindingen zijn met cultuurinstellingen en bedrijven. In Brabant zitten de gewilde docenten. Afgestudeerden hebben in Brabant perspectief. In Brabant heb je je iconen in de buurt.

Voor amateurkunst-beoefenaars Jouw kunst is tot op het hoogste niveau te zien en te beleven in Brabant.

Organisatie en governance

Bij de gestelde missie, doelen en resultaten, hoort een organisatievorm die opereert op het grensvlak van overheden, initiatiefnemers, bedrijven, cultuursector en andere fondsen.

Eisen

De activiteiten die bij genoemde doelen en output horen, zijn te karakteriseren als niet op winst gericht en met inzet van een product dat intrinsiek veelal ideëel van aard is: kunst en cultuur. De activiteiten worden ingezet ten behoeve van realisatie van maatschappelijke opgaven in het publieke domein en hebben brede betekenis voor de Brabantse bevolking.

Dit stelt de volgende eisen aan de organisatie:

- opereren binnen een heldere en duidelijk afgebakende opdracht van haar financier (i.c. de provincie), en met geregelde monitoring en verantwoording;
- ondersteuning kunnen bieden aan voorgedragen activiteiten, maar ook zelf initiatiefrijk, wendbaar en flexibel zijn;
- een adequaat instrumentarium ter beschikking hebben, van traditionele subsidie tot participatie en
- op eigen gezag als ontwikkel-agentschap kunnen functioneren en
- op eigen gezag allianties aan kunnen gaan met marktpartijen van diverse aard;
- op eigen gezag in staat zijn tot vlotte besluitvorming;
- op afstand staan van het politiek-bestuurlijk beleidsproces en
- midden in de community staan waar zij werkzaam moet zijn en haar draagvlak moet verwerven en levend houden;
- haar besluiten op eigen gezag kunnen verantwoorden aan de provinciale community rond cultuur.

Vorm

Een fonds in de vorm van een zelfstandige, door de provincie opgerichte stichting met eigen beslissingsbevoegdheid is, op basis van de bovengenoemde eisen, het meest aangewezen om de

doelen te bereiken. Deze vorm combineert toespitsing op een ideële doelstelling met ruimte voor ondernemerschap.

Ook biedt die vorm uitstekende mogelijkheden voor combinatie van grote zeggenschap vanuit de provincie op hoofdlijnen van het beleid en invulling en inrichting van de organisatie, met een eigenstandige rol en positie midden in de community en in verbinding over de volle breedte daarmee. Een dergelijke stichting is een bestuursorgaan waar de Awb en de Wob volledig op van toepassing zijn.

GS is opdrachtgever. Zij rapporteert via de P&C-cyclus aan PS over de mate waarin de stichting haar doelen voor voorgaand jaar heeft gerealiseerd. Op gezette tijden vindt monitoring plaats volgens een nog vast te stellen ritme. Als er een aanleiding is, rapporteert GS ook hierover aan PS. Op basis van deze rapportages kan wanneer nodig bijsturing plaatsvinden. Dit is conform de afspraken met PS over de andere fondsen.

Zeggenschap en bevoegdheden van de provincie

De provincie is oprichter van de stichting en stelt de statuten, de opdracht en het budget vast. Volgens de code Cultural Governance is het model met een Raad van Toezicht en directeur-bestuurder geëigend. Statuten en opdracht bevatten salaris- en honoreringsnormen als randvoorwaarden voor het functioneren en subsidiëren van de organisatie. Deze werken ook door naar projecten waar het fonds aan bijdraagt. De provincie benoemt de leden van de Raad van Toezicht en van de Investeringscommissie (zie hierna onder organen en rollen). Het toetsingskader voor adviezen en besluiten rond projectvoorstellen wordt door de provincie vastgesteld. De benoeming van de directeur moet door de provincie worden goedgekeurd, evenals het jaarlijks activiteitenplan.

Organen en rollen

Centraal in de organisatie staat de directeur-bestuurder. Deze geeft leiding aan het bureau en neemt de besluiten over financiële bijdragen. Vanuit het bureau wordt ook het aanjagen en het ontwikkelen van nieuwe kansen, verbanden en projecten verzorgd. Tevens is capaciteit beschikbaar voor het ontwikkelen van de Brabant C Community. De directeur legt in zijn hoedanigheid van bestuurder en na goedkeuring door de Raad van Toezicht, verantwoording af aan de provincie over het gevoerde beleid en de bestedingen. De statuten bepalen hoe de toezichthoudende rol verder inhoud krijgt.

De stichting kent een Investeringscommissie, die de directeur adviseert over de te nemen besluiten over financiële bijdragen. Deze adviescommissie als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht, moet zo zijn samengesteld dat zij geacht kan worden onafhankelijk deskundig advies over ingediende voorstellen uit te brengen.

Ook is er een Raad van Advies, bestaand uit leden van de Brabantse community rond de doelen van Brabant C. Deze raad speelt een rol bij de besluiten over financiële bijdragen en kan voorts de directeur-bestuurder gevraagd en ongevraagd adviseren over het inhoudelijk beleid.

Geen nieuwe steunfunctie

Het Brabant C Fonds wordt niet een nieuwe steunfunctie met een autonome opgave. Het Brabant C Fonds is een compacte uitvoeringsorganisatie van de provincie. In tegenstelling tot de rechtspersonen van steunfuncties worden hier de bestuurders rechtstreeks door de provincie benoemd. Het fonds moet gaan samenwerken met vele partijen in Brabant, waaronder de provinciale steunfuncties. Het fonds is een aanvulling op de ondersteuningsstructuur die de

provincie biedt voor kunst en cultuur (zie verderop). De organisatie van het Brabant C Fonds stopt als het fonds leeg is en geen uitzicht meer heeft op nieuwe middelen.

Innovatief concept

Passend bij het profiel van Brabant wordt het Brabant C Fonds uitgewerkt in een innovatief concept. Het fonds wordt geen 'postbusfonds' waar een aanvraag in gaat en een beschikking uit komt. Het fonds moet "van ons" voelen.

Werkwijze

Het Brabant C Fonds is meer dan een subsidieloket of een postbusfonds. Het fonds staat midden in de Brabantse community en kent een werkwijze in twee fasen: een eerste fase van gesprekken met initiatiefnemers of van scouten, aanjagen en ontwikkelen van kansrijke initiatieven. Een tweede fase van beoordelen en financieren. Projecten worden getoetst aan de hand van vooraf vastgestelde criteria, waarbij ook rekening wordt gehouden met een lijst met pluspunten die tot voordeel strekken. Vernieuwend is, dat Brabant C de Brabantse community een rol wil geven bij de advisering over projecten. De gebruikelijke processtappen zijn: indiening van de aanvraag, sanity-check en voorbereiding van advies door de staf, advies door de investeringscommissie en community en besluit door bestuur/directie.

Omvang en budget

Budget

Van de bij de eerste tranche Investeringsagenda beschikbaar gestelde middelen voor versterking van het leef-en vestigingsklimaat via cultuur is nog €40 miljoen beschikbaar.

Bij het instellingsbesluit van het Brabant C Fonds wordt Provinciale Staten gevraagd een bedrag van €25 miljoen beschikbaar te stellen als eerste storting, voor de periode 2015 t/m 2018. Tevens wordt gevraagd de resterende middelen beschikbaar te houden voor een eventuele tweede tranche. In lijn met de andere door de provincie ingestelde fondsen vindt in 2017 een evaluatie plaats.

Voor het realiseren van beeldbepalende culturele projecten is een kwaliteitsimpuls nodig van behoorlijke omvang. Projecten van internationaal niveau realiseer je niet met een paar ton. Het bedrag van €25 miljoen is gebaseerd op een inschatting van realiseerbare projecten op basis van ervaringen met het traject Culturele Hoofdstad, de impuls geldenregeling, de opmaat-projecten, landelijk opererende fondsen en contacten met gemeenten. In het businessplan is geraamd dat een budget van globaal €7 miljoen per jaar nodig is om een substantiële impuls te geven. Daarmee kan een mix van projecten worden ondersteund: €3 miljoen voor 5 grote projecten van 0,2 - 1 miljoen, €2 miljoen voor 20 medium-projecten van 50.000 - 200.000 en €1 miljoen voor 25 kleine projecten tot 50.000.

Het Brabant C Fonds kan participeren, garant staan en leningen verstrekken. Bij leningen wordt onderscheid gemaakt tussen leningen met een hoog risico en leningen met een laag risico. De mix van financieringsvormen bepaalt de mate waarin het fonds in puur financiële zin revolverend is.

In de definitie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is een revolverend fonds een fonds waarmee een overheid leningen verstrekt en/of risicodragend participeert of leningen garandeert

aan projecten met een maatschappelijk doel en waarbij aflossingen steeds opnieuw gebruikt kunnen worden.

Het Brabant C Fonds kan niet volledig revolverend zijn. De praktijk in Nederland en Europa kent geen voorbeelden van 100% revolverende culturele fondsen.

De provincie wil met het Brabant C Fonds echter een vernieuwingsslag realiseren in de financiering van cultuurprojecten. Meer uitgaan van opbrengsten dan van voornamelijk kosten, het realiseren van betere verdienmodellen, vaker participeren en lenen, verminderen van de subsidieafhankelijkheid. Voorgesteld wordt dan ook om het fonds een inspanningsverplichting op te leggen om een zo hoog mogelijke revolverendheid te realiseren. Omdat een startpercentage niet op basis van ervaring te bepalen is, is een verplichting onwenselijk.

Er zijn wel aanvullende financiële en maatschappelijke effecten te definiëren. Doordat het fonds uitgaat van een cofinancieringspercentage van 30% ontstaat sowieso een multiplier van ruim 3. Daarnaast kan via onderzoek het maatschappelijk effect van projecten worden bepaald.

Verder kan de impact van projecten op de lokale en regionale economie worden becijferd.

Omvang en kosten

Om de doelen en resultaten te kunnen realiseren is 7 à 8 FTE aan medewerkers nodig. Daarbij is, behalve met de minimale functies voor het runnen van een fonds, rekening gehouden met 2,5 FTE voor de rollen van aanjager en community-manager. Deze functies zijn cruciaal in het Brabant C concept en het innovatieve karakter ervan. Samen met de huisvestings-, overige organisatiekosten en onderzoek en monitoring komen de kosten voor de organisatie op ongeveer €0,9 miljoen per jaar gemiddeld; jaarlijks maximaal 4% van het nominale fondsbudget.

In het eerste jaar, het aanloopjaar 2015, wordt een projectenportefeuille van €3 miljoen verwacht. In de latere jaren loopt dit op naar €6 miljoen. Voor de eerste vier jaar is daarmee, inclusief organisatiekosten, naar verwachting €25 miljoen gemoeid.

Inpassing in het grote geheel

Het Brabant C Fonds moet een versterking van het Brabantse cultuursysteem opleveren. Dat betekent dat de inrichting en de positionering van het fonds zich moet verhouden tot de andere instrumenten die de provincie (met reguliere middelen) inzet voor kunst en cultuur in Brabant. Voor het onderdeel kunst en cultuur zijn dit: Kunstbalie, bkcc (inclusief Impulsgelden), het Kunstenplan en de inzet van de provincie voor buurtcultuur via het Prins Bernhard Cultuurfonds (PBCF).

Het fonds is in dit voorstel ontwikkeld als een compacte zelfstandige eenheid, op afstand van de provincie. Deze eenheid kan vanuit die zelfstandige positie nauw samenwerken met bkcc, Kunstbalie en PBCF. Ook Kunstbalie en bkcc hebben een opgave op het terrein van netwerken en aanjagen en verdelen middelen. Zij doen dit vanuit een structureel gesubsidieerde positie. Ook de positie van de Adviescommissie Kunsten kan bij de verdere discussie over de positionering betrokken worden. Een samenwerkingsoptie kan worden meegenomen als een van de scenario's in het kader van de nut en noodzaak discussie.

Vervolg

Provinciale Staten beslissen op 4 juli 2014 over de instelling van het fonds.

Wanneer conform voorstel wordt besloten, wordt het voorstel verder uitgewerkt. Via een wensen en bedenkingen procedure kunnen PS reageren op de manier waarop GS de uitvoering vormgeeft. De planning daarbij is: Commissie CS 12 september, PS 3 oktober. Belangrijke elementen van de uitwerking zijn:

- De oprichtingsacte inclusief statuten.
- De opdracht/instructie aan de stichting.
- Het investeringsreglement.

Doel is om het fonds op 1 januari 2015 operationeel te laten zijn.